

A Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság
(MAB) Stratégiája

2019-2024

A Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság (MAB) Stratégiája¹ 2019-2024

Preambulum

A MAB fő feladata a küldetés-nyilatkozatban foglaltaknak megfelelően Magyarország felsőoktatási intézményeinek minőségértékelése, a felsőoktatásban folytatott képzésekkel szembeni elvárások és feltételek megfelelésének objektív vizsgálata (akkreditációja), valamint az oktatói minőség független és elfogulatlan értékelése. A MAB a minőségértékelést és megfelelés-vizsgálatot a felsőoktatásra vonatkozó jogszabályokban meghatározott elvárásokra figyelemmel olyan kritériumok alapján végzi, amelyek kialakításánál és alkalmazásánál szem előtt tartja a felsőoktatás európai standardjait és irányelveit (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area 2015 - ESG 2015).

A MAB szakértői, akkreditációs, értékelő, elemző és javaslattevő tevékenysége stabil és korszerű kritériumrendszerre épül, független, elfogulatlan és politikamentes.

A MAB 2019-2024-es stratégiája épít a 2017-2018-as tervezési időszakban megvalósult célok eredményeire, s további céljainak kialakításában megfelelni szándékozik a minőségértékelés nemzetközi elvárásainak és a felsőoktatási környezet dinamikus változásai által megkívánt új feladatoknak.

I. Előzmények

A MAB 2017-2018-as stratégiájának végrehajtása átmeneti időszakra (új elnök 2016. szeptember 1-től, jelentősen eltérő összetételű Testület 2018. március 1-től) esett. E feltételek mellett került sor a 2016-ban majd 2018-ban ismét kinevezett elnök által jegyzett 2017-2018-as stratégia megvalósítására. A cselekvési tervben is meghatározott feladatok kedvező arányban valósultak meg, jóllehet egyes célkitűzések maradéktalan teljesítését hátráltatta a Testület és a szakbizottságok jelentős személyi átalakulása, s

¹ A 2019-2024 évi stratégia épít a MAB magyar és nemzetközi tanácsadó testületeinek (MTT és NTT), valamint a MAB ENQA által 2018-ban öt évre meghosszabbított tagságához lefolytatott akkreditációjához kapcsolódó ajánlásaira, továbbá a stratégia előkészítésére felkért Stratégiai Bizottság javaslataira.

mindez hatással volt a bizottsági munkához kapcsolódó akciók következetes végrehajtására is.

A MAB stratégia cselekvési tervének eredmény-szemléletű értékelése alapján a korábban megjelölt stratégiai célok közül folytatni szükséges a minőségvizsgálat módszertanának fejlesztését. Ebben jelentős szempontként követendő a képzés bemeneti és kimeneti indikátoraiban a folyamatok hangsúlyosabb megjelenítése, az értékelési kritériumok pontosítása és differenciálása, az akkreditációs eljárások folyamatos megfeleltetése a nemzetközi akkreditációs gyakorlatnak, a hazai felsőoktatási környezet figyelembe vétele mellett. Szükséges a felsőoktatási tevékenységet folytató vagy azt kiegészítő tevékenységet végző gyakorlati szakemberek teljesítményének megfelelő értékeléséhez a kritériumok új rendszerének kialakítása és bevezetése. A MAB új, a doktori iskolák minőségének, s az azokban művelt tudományág(ak)ban folytatott doktori képzés(ek) nemzetközi mércével mérhető megfelelésének értékelését meghatározó kritériumok kidolgozása 2018-ban megkezdődött. Az érdekeltek bevonásával 2019-2020 során megvalósítandó fejlesztés és az új értékelési rendszer lépcsőzetes bevezetés több évre határozza meg a Testület és a tudományterületi szakbizottságok feladatrendszerét.

II. Átfogó stratégiai célok - 2019-2024

A stratégia teljes időszakában biztosítani szükséges a 2017-2018-as stratégia időszakában megvalósult célok és elért eredmények folyamatos alkalmazását. A feladatok kiteljesítése során az új valamint a részben teljesített célkitűzések összehangolása szükséges. Valamennyi minőségértékelési területen szükséges a bevéls-vizsgálattal igazolható eredmények alapján a MAB minőségi munkájának, valamint a felsőoktatási intézmények felelősségébe tartozó minőségbiztosítást támogató értékelő tevékenység fejlesztése. E célok megvalósításával a MAB feladat-ellátásának minősége, valamint hazai és nemzetközi megítélése egyaránt javítható. Folytatandó a szakos értékelési eljárások rendjének és alkalmazott módszereinek folyamatos felülvizsgálata.

A MAB külső minőségiztosítása átfogó módon az intézmény-akkreditációra fókuszál. Ezzel követi azt a nemzetközi trendet, amely figyelembe veszi azt a 2003-as Berliini Kommunikében lefektetett alapelvet, amelynek értelmében a felsőoktatási intézmények felelősek saját minőségbiztosításukért. A további minőségértékelési eljárások a teljes külső minőségbiztosítási csomag részét képezik, s a minőségbiztosítási hierarchiában ennek alárendelődnek és ehhez illeszkednek.

A jelentős munkaterheléssel járó programakkreditáció kritériumainak (szakindítás, monitor) felmérése és belső értékelése megtörtént, s az ismét kezdeményezhető szaklétesítés eljárásrendje is kialakításra került. A MAB elemezte a korábbi, egyes képzési területeken a fenntartó minisztérium által kezdeményezett párhuzamos programakkreditáció eredményeit és hatékonyságát, s ennek alapján ennek további alkalmazását nem javasolja.

A folyó képzések/képzési területek új értékelési eljárásának kialakítása olyan feladat, amelyben az Európai Felsőoktatási Térség (European Higher Education Area, EHEA) minőségbiztosítási alapelvei (1. az intézmény mint a képzésért felelős szakmai egység felelős a szak minőségéért és minőségbiztosításáért, 2. a minőségbiztosítás reagál a képzési programok és hallgatók sokszínűségére, 3. a minőségbiztosítás támogatja a minőségkultúra fejlődését, 4. figyelembe veszi a hallgatók, valamint a többi érintett és a társadalom igényeit és elvárásait) érvényesülnek és az intézmény-akkreditációhoz szervesen kapcsolható. A cél olyan időszakosan megismételhető értékelési eljárási rend

kialakítása, amelynek eredményeként a MAB a szak/szakterület minőségéről az intézmények, a stakeholderek számára is valós visszajelzést ad.

A MAB minőség-értékelő munkájának továbbfejlesztése alapfeltétele a felsőoktatási intézmények hazai és nemzetközi oktatási-tudományos tevékenységét támogató minőségbiztosítási gyakorlat és kultúra javításának.

Ennek támogatásához elengedhetetlenül szükséges a MAB tevékenységét bővíteni, különös tekintettel a tematikus elemzések és azok publikációja területén. A rendszeres felmérések és elemzések hozzájárulnak a MAB munkájának folyamatos javításához és saját belső minőségbiztosításához. Az elemzések publikálása tájékoztatja a stakeholdereket a MAB tevékenységéről és fejlődéséről és terjeszti a jó gyakorlatot a minőségbiztosításban. Megvalósítása folyamatos, új erőforrások bevonását is igénylő stratégiai feladat.

A MAB hazai és nemzetközi aktivitásának növelése a teljes stratégiai időszak egyik alapfeladata. Ennek kialakítása során alapozni lehet a MAB-nak a megelőző stratégiai periódusban stabilizálódó megítélésére, hazai és nemzetközi ismertségének és elfogadottságának erősödésére. Ennek kiteljesítéséhez a 2019-2024-es tervezési időszakban is szükséges a MAB értékelő, együttműködő és kezdeményező tevékenységének folyamatos fejlesztése.

Az intézményi akkreditáció 2017-ben kidolgozott és bevezetett ESG 2015 szerint eljárásainak folytatása és folyamatos értékelése folytatandó. Ez az érintettek bevonásával valósulhat meg a legnagyobb hatékonysággal. A 2017-ben és 2018-ban lefolytatott akkreditációs eljárások során szerzett tapasztalatok alapján folytatandó a differenciált (akkreditáció, audit) értékelés és az új módszertan fejlesztése. Ebben szükséges figyelembe venni a felsőoktatás minőségére ható jogi, társadalmi és gazdasági változásokat, valamint a nemzetközi trendeket, tapasztalatokat és alkalmazható jó példákat. Nemzetközi szakértők bevonása, az intézmény-akkreditáció magyar és angol nyelven egyaránt lehetséges lefolytatása a 2019-2024-es stratégia olyan feladatrendszerét jelenti, amely a módszertan korszerűsítése mellett a feltételek kialakítását és az erőforrások megteremtését is igényli.

A MAB (Testület, szakbizottságok, állandó és eseti bizottságok, Felülvizsgálati Bizottság) minőségi feladatellátása további, folyamatos fejlesztést kíván meg a 2019-2024-es stratégiai időszakban is. Ennek alapja a 2017-2018-as stratégiában

kiemelt területként megjelölt feladatok teljesülése, amelynek legfontosabb visszajelzése, s egyben sikernek tekinthető eredménye a MAB teljes jogú ENQA (European Association for Quality Assurance in Higher Education) tagságának öt évre szóló meghosszabbítása. Az ENQA döntése és a panel ajánlásai jelentősen meghatározzák a teljes stratégiai periódusban a MAB saját tevékenységének minőségbiztosítására irányuló feladatait, az azokkal szembeni elvárásoknak megfelelő feladatellátási minőséget és nagyságrendet, valamint a stratégiai célokhoz rendelt tevékenységek ütemezését. A MAB 2017 júliusában kezdeményezte felvételét az EQAR (European Quality Assurance Register for Higher Education) minőségbiztosítási és nemzetközi megfelelési szempontból igen előnyös, ám rendkívül szigorú feltételhez kötött nyilvántartásába. Az EQAR Regiszter Bizottság döntése indokolhat további stratégiai intézkedéseket.

A MAB minőségi kritériumainak és szakbizottsági feladatrendszerének megújítása támaszkodik az elvégzett felülvizsgálat eredményeire. Megszűnt a felsőoktatási szakképzési (FSZ) bizottság, amelynek korábbi feladatait a szakbizottságok egységes minőségértékelési kritériumok szerint látják el. Megalakult a Minőségbiztosítási és Fejlesztési Bizottság, 2017-2018 folyamán elvégezte munkáját a MAB önértékelésének (Self-Assessment Report) kialakítását és az ENQA akkreditációt előkészítő ad hoc bizottság. 2018-ban a MAB Testület döntött a Sporttudományi Szakbizottság megalakításáról, a Tanárképzési Bizottság nevének a feladatkört jobban tükröző Pedagógusképzési Bizottságra történő módosításáról, valamint a MAB eljárásainak jogszabályi megfelelés szempontú értékelését végző ad hoc jogi bizottság létrehozásáról.

A MAB Testülete, Titkársága és Szakbizottságainak hatékonyabb működése érdekében folytatni szükséges a szakértői bázisának (hazai és nemzetközi) megújítását. A 2018 folyamán megkezdett és folyamatos fejlesztés folytatásaként szükséges egy kiszámíthatóan igénybe vehető, stabil szakértői kör kialakítása, valamint a szakos akkreditációban (létesítés, indítás, monitor) a bírálói anonimitás megszüntetése, megfelelően ezzel az ESG 2015 2.4. pontjához kapcsolódó ENQA-ajánlásnak.

A MAB választott tagokból álló szakbizottságaiban a minőségértékelési feladatok korszerűsítése folytatandó és a bevezetett változások hatásának mérése a 2019-2024-es stratégia egyik kiemelt célja. Ehhez szükséges a szakbizottsági feladatok, felelőségek, feltételek és szervezeti megoldások értékelését elvégezni. Szükséges a szakbizottságok

többségének személyi összetételéből eredően adott interdiszciplináris szemlélet erősítése mellett az értékelés teljes folyamatában azt a gyakorlatot (például szakbizottságok közötti együttműködés) kialakítani, amely a tudományterületi komplexitás megfelelő kezelését teszi lehetővé. Az ESG 2015 alapján hozott ENQA ajánlás szükségessé teszi az üzleti világ és az ipar erőteljesebb képviselői részvételét a szakbizottságokban.

Az egyetemi tanári megfelelés-vizsgálatok (az európai gyakorlatban általában nem akkreditációs szervezethez kötött feladat) **nemzetközi sztenderdekhez történő igazítása a 2019-2024-es stratégiának meghatározó területe.** A pályázati feltételek teljesítésével adottak a feltételek a pályázatok nemzetközi bíráltatására. A stratégiai cél megvalósítása gondos tervezést igényel a Testület, a szakbizottságok és Titkárság részéről. E cél teljesítéséhez első lépésként 2018-ban elkészült a külföldi bírálók adatbázisa, így a stratégia időszakában megvalósítható az egyetemi tanári pályázatok külföldi bírálatának bevezetése és általános gyakorlatként történő alkalmazása.

A Doktori Iskolák (DI) hatékony minőség-biztosítása a magyar és nemzetközi tudományos térben a MAB által alkalmazott módszertan és eljárásrend korszerűsítését igényli. 2018-ban sorra került a DI akkreditációnak (ex ante, ex post) a 2019-2024-es stratégia kialakításakor még alkalmazott gyakorlatának és a törzstagi megfelelés-értékelésnek a felülvizsgálata. A kialakítandó új típusú minőségértékelési eljárás szempontrendszer elkészült, a stratégia elfogadásának időpontjában megvitatás alatt áll. A teljes folyamatnak a 2019-2020 időszakot meghatározó ütemtervét, amelynek meghatározó eleme az érintettekkel történő széleskörű véleményeztetés és párbeszéd, a Testület 2018 őszén jóváhagyta. A 2019-2024-es stratégiának egyik súlypontjaként folytatni szükséges a DI-k megfelelés-vizsgálatának korszerűsítését és a MAB ENQA értékelésében megfogalmazott ajánlásnak megfelelően, az ESG 2015 2.2 pontjában megjelölt elvárások alapján, ki kell dolgozni és be kell vezetni a DI-akkreditáció új rendszerét.

A MAB Titkárság feladatellátásának korszerűsítése a humán erőforrás minőségi fejlesztésével, a kiszolgáló informatikai rendszerek (hardver és szoftver) megújításával már az ENQA értékelése időpontjáig, majd azt követően 2018 végére az érintettek (például felsőoktatási intézmények, bírálók) visszajelzései szerint is látványosan javult. A

2019-2024-es stratégiai tervezési időszakban folytatni szükséges a Titkárság szakmai alkalmasságának javítását, a hatékony kommunikációt és információáramlást, valamint az érintettekkel való együttműködést biztosító rendszerek (például értékelés, konferenciák, képzések, honlap, titkársági információs rendszer) folyamatos fejlesztését.

III. A stratégiai időszak első szakaszának (2019-2021) céljai

A MAB stratégiájának jelen szakasza, magában foglalva a Testület mandátumának lejártát jelentő naptári évet is, hatéves időszakot fog át. Az átfogó célok azokat a területeket emelték ki, amelyek folyamatos megvalósításhoz, értékeléshez, elemzéshez, szükség esetén beavatkozáshoz kötöttek.

A feladatok tervezése, megvalósítása és értékelése szempontjából hosszúnak tekinthető időtáv szükségessé teszi az első szakasz kiemelését, különösen annak ismeretében, hogy a felsőoktatás dinamikája, hazai és nemzetközi környezete folyamatos, kihívásokkal teli változásokon megy át. Ezért a stratégiai célok megvalósulásának követése, s ehhez kapcsolódóan a cselekvési tervek aktualizálása folyamatos, de legalább két-három évenkénti értékelést igényel. A stratégia jelen fejezete három évre határozza meg a konkrét célokat, s a cselekvési terv is elsősorban ehhez a szakaszhoz rendelhető.

III.1. Doktori Iskolák (DI) minőségértékelése

Magyarország felsőoktatási stratégiájának egyik kiemelt célja a felsőoktatási intézmények és azok képzési programjainak nemzetköziesítése, a nemzetközi elismertségnek az egyetemi rangsorokban is észlelhető megjelenése. Kiemelt feladatokat jelent ezen belül az európai felsőoktatási térségen (EHEA) belüli kapcsolatok minőségi fejlődése. Új feladat a MAB számára a szinergiák feltárása, a közös képzések előmozdítása. Ez a felsőoktatási intézmények minőségbiztosításában további fejlesztést, a MAB tevékenységében a nemzetközi gyakorlatnak megfelelő szemléletet és értékelési módszertant jelent. A tudományos és oktatói utánpótlás meghatározó területe a felsőoktatás legmagasabb szintjét (ISCED 8) jelentő, tudományos fokozatot (PhD), vagy annak művészeti megfelelőjét (DLA) adó doktori képzés. Ezek minőségbiztosítása a DI-t működtető felsőoktatási intézmény felelőssége, s ennek megfelelés-vizsgálata nemzetközi mércének megfelelő teljesítményt értékelő minőségbiztosítás kialakítására.

Egyes tudományterületeken a létező doktori iskolák fennmaradása, illetve az alapítás ellehetetlenülése problémát jelent. A jelenség hátterében gyakran a megfelelő törzstagi létszám és minőség hiánya ismerhető fel. Az egyetemek alapítási jogkörébe tartozó iskolák közös alapítása és működtetése a jogszabályok alapján jelenleg nem lehetséges. Ugyanakkor jól látható, hogy a tudományos színvonalat megőrizni képes DI-k

tekintetében jelentős tudományterületi és regionális eltérések vannak. A DI-k akkreditációs megújítási folyamata során szükségesnek látszik a közös doktori iskolák akkreditációs és jogszabályi feltételrendszerének felmérése, elemzése, és ennek eredményétől függően a MAB, együttműködve más szervezetekkel (ODT, MRK) kezdeményező szerepet vállalhat a jogszabályi változásokra teendő javaslat kialakításával.

A nemzetközi közös doktori képzéseket segítő minőségértékelés egyik fő feltétele a nemzetközileg elismert értékelői kör kialakítása. A DI-k minőségbiztosításának támogatásában a nemzetközi értékelés központi kérdés, ezért a feltételrendszer felmérését követő bevezetése stratégiai cél. Az egyes felsőoktatási intézményekben működő, külön akkreditációt nem igénylő co-tutoriális rendszereken kívül a jogszabályok adta keretek között lehetséges a MAB DI akkreditációs tevékenységét bővíteni. A doktori iskolák új, az ESG 2015-nek megfelelő akkreditációja illeszthető a 2018-ban elindított megújítási folyamatba, ehhez a feladatrendszerben szükséges megjelölni a nemzetközi közös doktori képzéseket is. Ennek a stratégia céljának a megvalósítása magában foglalja a kritériumrendszer és a magas szintű feladatellátás feltételeinek kialakítását. Ehhez szükséges az együttes törzstagi megfelelés-vizsgálat módszereinek fejlesztése, a külföldi törzstagok elfogadását meghatározó kritériumrendszer kialakítása. A doktori iskolák új típusú akkreditációjának kialakítása és lépcsőzetes bevezetése legalább két évet vesz igénybe, a tapasztalatok alapján a MAB, együttműködve más szervezetekkel (ODT, MRK, DOSZ) kezdeményező szerepet vállalhat a nemzetközi elvárásokhoz jobban illeszkedő jogszabályokra (például Doktori rendelet) teendő javaslatok kidolgozásában.

Az új akkreditációs eljárás fejlesztése során szükséges a magyar DI-k angol nyelvű akkreditációjának lehetőségeit, feltételeit és várható feladatait felmérni, s a bevezetéssel járó változásokat meghatározni, együttműködésben az érintettekkel.

Hasonlóképpen szükséges különbséget tenni az eljárásrendben a közös (joint), illetve a kettős (double) diplomát kiadó nemzetközi alap- és mesterképzések esetében is.

III. 2. Nemzetközi alap- és mesterképzések akkreditációja

Az EHEA kiemelten támogatott területét jelentik a nemzetközi közös alap- és mesterképzések. Az EHEA miniszterek által kiadott A közös képzési programok

minőségbiztosításának európai megközelítése c. dokumentum előírja az akkreditáció megkönnyített eljárását, illetve egy EQAR által regisztrált minőségbiztosítási szervezet által elvégzett akkreditáció könnyített eljárásban való átvételét.

Az Erasmus Mundus Joint Master Degree (EMJMD) és más közös képzések tekintetében kiemelt feladat, hogy a MAB kidolgozza és alkalmazza ezek egyeztetett elismerési rendszerét. A 19/2015. (6.9) Kormányrendelet részletezi a nemzetközi közös képzések eljárásrendjét, ezért a MAB feladata a stratégia alapján kialakított cselekvési tervben megjeleníteni az egyszerűsített eljárásrend kialakítását. Ennek elfogadtatása a MAB aktív kezdeményező tevékenységét igényli a jogszabályi megfeleltetés során, szükség esetén jogszabályváltozásra tett javaslatok formájában.

III. 3. Külföldi oktatók (egyetemi tanári pályázók, DI törzstagok)

megfelelés-vizsgálatának egyszerűsítése

A megfelelés-vizsgálatok módszertanának korszerűsítése során szükséges az alkalmazott kritériumrendszert tudomány-területenként áttekinteni, szükség esetén úgy alakítani, hogy lehetővé váljon a külföldön kimagasló tudományos eredményeket elért magyar vagy külföldi állampolgárságú jelöltek objektív értékelésére. A DI akkreditáció 2018-ban megkezdett megújítási folyamatában lehetőség nyílik a magasan kvalifikált, bizonyítottan kiemelkedő teljesítményű, külföldön élő (magyar, illetve más nemzetiségű) oktatók nemzetközi standardok szerinti értékelésére, s bevonására a magyar felsőoktatásba.

III. 4. Nemzetközi részvétel a MAB minőségértékelési eljárásaiban

A magyar felsőoktatás nemzetközi beágyazottságának és kapcsolatrendszerének erősítése a 2019-2024-es stratégiai időszak olyan prioritást élvező célkitűzése, amelynek teljesítéséhez a feltételek megteremtése és az eljárásrend kialakítása az első stratégiai szakaszban haladéktalanul szükséges. A nemzetközi bírálók bevonásával végzett minőségértékelés bevezetése sorrendben az egyetemi tanári pályázatok értékelése, a DI-ak akkreditációja, majd a szakakkreditáció. A szükséges erőforrások megteremtése és az angol, mint munkanyelv bevezetése felmérést, elemzést, beleértve a kockázatelemzést is, igényel.

III. 5. A MAB fejlesztő-támogató tevékenységének erősítése és kiterjesztése

A 2019-2024-ig terjedő időszakban a MAB általános célkitűzése a felsőoktatási intézmények minőségbiztosítási feladatainak és kultúrájának fejlesztő-támogató segítése. A MAB fő célja a stratégiában tervezett időszakra a magyar felsőoktatás eredményességét, és nemzetközi versenyképességét támogató minőségértékelés folyamatos fejlesztése. Ennek főbb célkitűzései több területet érintenek.

Összhangban az ENQA ajánlásaival szükséges a stakeholder kapcsolatok (ESG 3.6) erősítése. A MAB tevékenységének jogszabályi környezetét érintő elemzésekre támaszkodva kezdeményezhetők jogharmonizációs lépések, egyszerűsíthető a feladatellátás, áttekinthetőbbé tehető a belső szabályok és eljárásrendek. Munkaerőpiaci tapasztalatok alapján meg kell vizsgálni, hogy szükséges-e javasolni jogszabály-módosítást a felsőoktatási szakképzés rendszere fejlesztése érdekében,

A kapcsolatok erősítése igényli a MAB Testületbe tagokat jelölő szervezetekkel (MTA, MRK, MKIK, MMA, nagyegyházak, HÖÖK, DOSZ) való kapcsolattartás továbbfejlesztését. Szükséges a visszajelzések rendszerének és hatékony kommunikációs fórumainak kialakítása, valamint a stratégiai célokról folytatott párbeszéd, a kölcsönös tájékoztatás és elemzés lehetőségeinek aktív alakítása és alkalmazása (rendszeres visszajelzések kérése, tematikus elemzések elkészítése, visszacsatolása- ESG 3.4).

A MAB megújuló szerep-felfogásának, a minőségértékelés megújításához kapcsolódó fejlesztő-támogató szerepének megerősítése és érzékelhető megjelenése a stakeholder kapcsolatokban kiemelt célt jelent. Ennek kiterjesztése a nemzetközi, ezen belül kiemelten az európai minőségértékelési rendszerben, a nemzetközi akkreditációs folyamatokban és együttműködésekben való erőteljesebb, a megvalósíthatóság feltételeinek elemzésére alapozott megjelenése.

Értékelési kritériumok

Szükséges az egyértelmű, érthető, stabil értékrendet képviselő és jól alkalmazható kritérium- és szempontrendszer kialakítása, s ennek megjelenése a publikusan hozzáférhető, jól strukturált bírálati szempontokban. Az általános és tudományterület-specifikus kritériumokhoz kialakított kvalitatív szempontok és kvantitatív

küszöbparaméterek bevezetésével a minőségértékelési folyamat transzparenciája és objektivitása növekszik. A szakos értékelésekben (alapítás, indítás, monitor) az anonim bírálati gyakorlat megszüntetése alapvető.

A MAB Titkárság által előkészített új típusú, hosszú távon az intézmény-akkreditációhoz köthető vizsgálati rendszert az teljeskörű egyeztetéseket követően szükséges elindítani, s a kialakítandó eljárásrendben hosszú távon változatlanul működtetni. A MAB a doktori iskolák minőséget támogató működési feltételeinek bemutatásával segítheti a korábbi értékelések során megismert anomáliák felszámolását, s visszajelzéseként javaslattal élve a FOI számára hozzájárulhat a lehetséges okok (pl. infrastruktúra, forrás) feltárásához. Elemzések publikálásával, konferenciák szervezésével a MAB katalizálhatja a doktori iskolák tapasztalatcseréjét, együttműködését, a tudományági sajátosságok feltárását, figyelembevételét (pl. orvostudományi területen a rezidensek fokozatszerzésének elősegítését).

III. 7. Szervezet és működés

A MAB a 2017-2018-as stratégiai időszakban számos erőfeszítést tett a szervezeti differenciálásra, korszerűsítésre, a Titkárság személyi megújítására, az infrastruktúra korszerűsítése. A minőségértékelés szakmai feladatrendszere a szakbizottsági tevékenységhez kötött, ezért ezek szervezeti és működési fejlesztése a stratégiai időszak egyik fontos feladata. A szakbizottságok tevékenységének felmérése alapján hozott döntéseknél szükséges az egyes szakbizottságok diszciplináris összetettségét és eltérő feladatterhelését is figyelembe venni. Stratégiai cél a szakbizottságok terület- és feladatfüggő fejlesztése, indokolt esetben újak kialakításával.

A MAB kiterjedt, jogszabályokban meghatározott feladatrendszere (intézmény-akkreditáció, szakos feladatok, DI értékelés, egyetemi tanári megfelelés-vizsgálat, kirendelt szakértői feladatok) sokrétű és ezért határozott szakmai felkészültséget igényel. A minőségértékelés korábbi rendszerében kialakult, „örökölt” komplexitás befolyásolja, egyes esetekben jelentősen nehezíti a Testület munkáját. Az egyértelmű értékelési kritériumok, az átlátható döntési eljárások, mint stratégiai célok teljesülésével a testületi döntések objektivitása növelhető, s a döntéshozatal egyszerűsíthető.

Az egyetemi tanári pályázatokra és doktori iskolákra vonatkozó testületi döntéseket második szinten előkészítő Egyetemi Tanári és Doktori Kollégium (EDK) feladatrendszerének átalakulása várható a DI-k új típusú akkreditációjának bevezetésével. Felmérést és elemzést igényel, hogy az EDK, amelynek tagjai a Testület egyetemi tanár tagjai, Egyetemi Tanári Kollégiumként működnek-e tovább, vagy a szakbizottságokban a véleményezési és szavazási jog eltérjen-e (ennek példája lehet az MTA gyakorlata az MTA doktori habitusvizsgálatban).

III. 8. Kockázati tényezők

A kockázatok felmérése és kezelése a változás-menedzsment és a felelős döntések nélkülözhetetlen eleme. A MAB tevékenységét befolyásoló kockázatok felmérése és elemzése rendszeresen (pl. évente) végrehajtandó feladat, amelyhez dedikált erőforrásokat szükséges rendelni. Ennek előkészítése rövid-, bevezetése és megbízható alkalmazása hosszabb, a teljes stratégiai időszakra megjelölhető cél.

A stratégiai célok megvalósítása során kockázati tényezőként jelentkezik a szakértői, bírálói eljárásokban résztvevők megfelelő díjazása. A MAB költségvetési támogatásra támaszkodva jelentős bővítést rövidtávon nem tud tervezni, ám a felsőoktatási intézmények 2018-ban, a vonatkozó jogszabálynak (díjrendelet) a MAB által kezdeményezett módosítását követően erre lehetőség nyílik. A bevezetett eljárási díj növelése a FOI-k számára akkor lesz elfogadható, ha a MAB értékelő tevékenységének minősége is folyamatosan javul.

A stratégiában megfogalmazott célok teljesítésének kockázatot jelentő bizonytalansági tényezője a jogi környezet folyamatos változása, valamint a parciális érdekekből következően megjelenő hatások. Mindezt a MAB objektív és emelkedő minőséget képviselő tevékenysége, elismertsége, szervezeti és gazdálkodási függetlensége képes kiegyenlíteni. A stratégia megvalósítása során ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy maga a tevékenység (pl. bírálói, döntési, elemzési) gyakran előfeltétele a forrás megteremtésének, azaz minőségi munkával létrehozott investíciónak minősül.

A minőségértékelési kultúraváltás a stratégia célok sikeres megvalósításának olyan alapja, amelynek kialakítása és megszilárdítása folyamatos, gyakran akadályokkal, érdekütközésekkel járó tevékenységet kíván meg. A minőségi, nemzetközileg is elismert

magyar felsőoktatást azonban a MAB-nak csak az ebben az irányban továbblépni képes, nemzetközi normákat követő fejlesztő-támogató tevékenysége segítheti hatékonyan.

